

СТРАТЕГІЯ ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Викладач: доктор політичних наук, професор Хорішко Лілія Сергіївна

Кафедра: політології, IV корпус, ауд. 310

E-mail: liliia_khorishko@ukr.net

Телефон: (061) 289-15-74

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Освітня програма, рівень вищої освіти:		Політологія Магістр					
Статус дисципліни:		Цикл професійної підготовки освітньої програми					
Кредити ECTS	5	Навч. рік:	2023-2024	Рік навчання	1	Тижні	14
Кількість годин	150	Кількість змістових модулів	8	Лекційні заняття – 28 Практичні заняття – 14 Самостійна робота – 108			
Вид контролю:		Залік					
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7524&notifieditingon=1				
Консультації: особисті – IV корпус, ауд. 310; дистанційні – Zoom за попередньою домовленістю							

ОПИС КУРСУ

Курс «Стратегія політичного розвитку України» є необхідною складовою частиною базової теоретичної та практичної підготовки студента, що навчається за освітньою програмою «Політологія», а також є основою для подальшого вивчення спеціальних дисциплін.

Курс «Стратегія політичного розвитку України» складається з 8 змістовних модулів:

1. Поняття та зміст стратегічного управління в процесах державотворення України.
2. Технологічні аспекти розробки та впровадження стратегій державного розвитку: український досвід.
3. Ресурсний потенціал та суб'єкти реалізації стратегій розвитку держави.
4. Стратегії розвитку в різних сферах реалізації політики.
5. Стратегічний аналіз функціонування політичної системи України.
6. Особливості формування та впровадження стратегій розвитку на національному рівні. Особливості формування та впровадження стратегій розвитку на національному рівні в умовах воєнного стану.
8. Особливості формування та впровадження стратегій розвитку на регіональному рівні

Метою вивчення навчальної дисципліни «Стратегія політичного розвитку України» є надання студентам необхідних знань стосовно сутності, особливостей формування стратегії розвитку України в умовах сучасної політичної дійсності.

Основними **завданнями** дисципліни «Стратегія політичного розвитку України» є: засвоєння базових знань з питань стратегічного планування у виробленні державної політики; переосмислення історичних моделей стратегічного планування в Україні; визначити перспективи стратегічного планування в Україні.

Знайомство з першоджерелами, що розкривають зміст та теоретичні аспекти стратегування розвитку політичної системи України дозволить слухачам курсу вільно орієнтуватися у спеціальній термінології, суб'єктах ініціювання стратегій політичного розвитку держави,

поглибити знання відносно специфіки розробки та впровадження проектів стратегічного розвитку, сприятиме формуванню цілісного уявлення про процеси стратегування у політичній системі України.

Використання різних методів дослідження української політичної системи сприятиме розвитку таких затребуваних роботодавцями «м'яких» навичок, як розуміння змісту, процедури формування стратегії політичного розвитку, технологій політичної діяльності персональних та колективних суб'єктів, направлених на досягнення поставлених цілей та завдань. Інтерактивний формат курсу спонукатиме до дебатов, дискусії, аргументованого відстоювання власної точки зору, що сприятиме розвитку аналітичних здібностей та навичок комунікації. Виконання групових практичних завдань та підсумкових творчих проектів спонукає до розвитку навичок командної роботи, організаційних та лідерських якостей.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент зможе:

- фахово тлумачити основні поняття даного курсу, використовуючи отримані знання для написання аналітичних робіт і тез наукових конференцій;
- синтезувати нові ідеї та формувати власне бачення стосовно політичних процесів, що впливають на вибір стратегії розвитку політичної системи України;
- використовувати набуті знання задля виявлення та фахової оцінки проблем розвитку політичної системи України;
- розробляти практичні рекомендації щодо можливостей формування та вибору альтернатив стратегічного розвитку політичної системи України;
- творчо застосовувати отримані знання на практиці, досліджуючи та прогнозуючи, вплив діяльності основних політичних суб'єктів на формування та вибір стратегій розвитку сучасної України.

Змістовне наповнення курсу, що викладається на лекційних і практичних заняттях та засвоюється студентом під час самостійної роботи, забезпечує набуття **компетентностей:**

ЗК01. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

СК02. Спроможність здійснювати фахову педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти.

СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

СК07. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному рівні.

Програмні результати навчання:

ПР 01. Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.

ПР 02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.

ПР 04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.

ПР 06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ПР 07. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, плани семінарських занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних дослідницьких завдань та групових творчих проектів розміщені на платформі Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7524¬ifyeditingon=1>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи

Обов'язкові види роботи:

Усна відповідь на семінарському занятті (має 4 бали) – розгорнута відповідь на одне з питань курсу, що супроводжується наданням власної оцінки його змісту.

Виконання практичного письмового завдання – написання есе, виконання завдання на проведення порівняльного аналізу, аналіз політичної ситуації (має 4 бали) – висловлення власної аргументованої думки із запропонованого питання; аналіз поточної політичної ситуації, здійснення порівняльного аналізу тенденцій розвитку структурних складових політичної системи України.

Підсумкові контрольні заходи:

Усна відповідь на заліку (має 20 балів) передбачає розгорнуте висвітлення двох питань: теоретичного характеру (має 15 балів) та тестове завдання (має 5 балів). Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7524>

Захист індивідуального дослідницького завдання (має 20 балів) здійснюється на заліковому тижні. Публічний захист є обов'язковою вимогою для зарахування результатів за даними видами робіт. Результати ІДЗ можуть стати основою для доповідей на студентських науково-практичних конференціях. Усі письмові завдання подаються виключно через платформу Moodle.

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (має 60%)			
Змістовний модуль 1-4	Робота на семінарі	Семінари 1,2,3,4	16
	Практичне завдання	Тиждень 1,2, 4, 5	14
Змістовний модуль 5-8	Робота на семінарі	Семінари 4,5,6,	14
	Практичне завдання	Тиждень 8, 9,12,14	16
Підсумковий контроль (має 40%)			
Залік			20
Захист індивідуального дослідницького завдання			20
Разом			100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольне завдання	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Поняття та зміст стратегічного управління в процесах державотворення України			
Тиждень 1 Лекція 1	Основи стратегічного управління в державній політиці України		
Тиждень 2 Лекція 2	Характерні риси стратегічного управління	Практичне завдання №1	4
Тиждень 2 Семінар 1	Стратегічне управління у процесах державотворення України		4
Змістовий модуль 2. Технологічні аспекти розробки та упровадження стратегій державного розвитку: український досвід			
Тиждень 3 Лекція 3	Технологічні аспекти формування стратегій розвитку держави		
Тиждень 4 Лекція 4	Технологічні аспекти стратегічного планування	Практичне завдання №2	4
Тиждень 4 Семінар 2	Технологічні аспекти формування стратегій розвитку держави		4
Змістовий модуль 3. Ресурсний потенціал та суб'єкти реалізації стратегій розвитку держави			
Тиждень 5 Лекція 5	Ресурсний потенціал і суб'єктність політичної еліти у формуванні стратегій державного розвитку	Практичне завдання №3	4
Тиждень 5 Семінар 3	Суб'єктність політичної еліти у формуванні стратегій державного розвитку		4
Змістовий модуль 4. Стратегічне управління в різних сферах реалізації політики			

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

Тиждень 6 Лекція 6	Стратегічне управління в економічній сфері: український та зарубіжний досвід	Практичне завдання №4	4
Тиждень 7 Лекція 7	Стратегічне управління в політичній сфері: український та зарубіжний досвід		
Тиждень 7 Семінар 4	Стратегічне управління в соціокультурній сфері: український та зарубіжний досвід		4
Змістовий модуль 5. Стратегічний аналіз функціонування політичної системи України			
Тиждень 8 Лекція 8	Стратегічний аналіз внутрішнього середовища політичної системи України	Практичне завдання №5	4
Тиждень 9 Лекція 9	Стратегічний аналіз зовнішнього середовища політичної системи України	Практичне завдання №6	4
Змістовний модуль 6. Особливості формування та впровадження стратегій розвитку на національному рівні			
Тиждень 10 Семінар 5	Глобальні цілі сталого розвитку 2030 та стратегування їх впровадження в умовах української політичної дійсності		4
Тиждень 11 Лекція 10-11	Особливості реалізації європейської та євроатлантичної стратегій розвитку України		
Змістовний модуль 7. Особливості формування та впровадження стратегій розвитку на національному рівні в умовах воєнного стану			
Тиждень 12 Лекція 12	Особливості реалізації національних стратегій розвитку в Україні в умовах воєнного стану	Практичне завдання №7	4
Тиждень 13 Семінар 6	Особливості стратегічного планування на національному рівні в Україні (на прикладі Плану відновлення)		4
Змістовний модуль 8. Особливості формування та впровадження стратегій розвитку на регіональному рівні			
Тиждень 14 Лекція 14	Особливості впровадження стратегії розвитку Запорізької області	Практичне завдання №8	4
Тиждень 14 Семінар 7	Стратегічне планування на регіональному рівні та стратегія розвитку м. Запоріжжя		4

Література:

Основна:

- 25 років незалежності: нариси історії творення нації та держави / Г. В. Боряк (кер. авт. кол.), В. В. Головка (координатор проекту), В. М. Даниленко, С. В. Кульчицький, О. М. Майборода, В. А.

Смолій (відп. ред.), Л. Д. Якубова, С.О. Янішевський; НАН України; ін-т історії України. Київ : Ніка-центр, 2016. 796 с.

2. Сментина Н. В., Фіалковська А. А. Стратегічне планування місцевого розвитку: навч. посіб. Київ : ФОП Гуляєва В.М., 2019. 244 с.

3. Стратегічне планування : навч. посіб. / О. І., Карпіщенко, К. В. Ілляшенко, О. О. Карпіщенко. Суми : Сумський державний університет, 2013. 446 с.

4. Тертичка В. Стратегічне управління. Київ : «К.І.С.», 2017. 932 с.

5. Gaddis J. On Grand Strategy. New York : Penguin, 2019. 384 p.

Додаткова:

1. Взаємодія держави і суспільства в процесах публічної політики / авт. кол.: С. О. Телешун, І. В. Рейтерович, С. В. Ситник та ін. Київ : НАДУ, 2013. 144 с.

2. Гриценко А. Стратегічне планування зовнішньої політики як складова системи національної безпеки. *Політикус*. № 1. 2022. С. 39-43.

3. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки: монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. Київ : НІСД, 2010. 288 с.

4. Стратегічні комунікації суб'єктів політики в умовах сучасної політичної дійсності : колект. монографія / за заг. ред. Хорішко Л. С. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 178 с.

5. Хорішко Л. С. Стратегічні комунікації України в умовах російсько-української війни. The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. С. 1069-1077.

6. Tama, J. The politics of strategy: Why government agencies conduct major strategic reviews. *Journal of Public Policy*. 37(1). 2017. P. 27-54.

Інформаційні ресурси:

1. Богдан Т. План відновлення України: сильні та слабкі сторони. URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/526637_plan_vidnovlennya_ukraini_silni.html (дата звернення: 30.08.2023).

2. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyistrategiyiregionalnogo-rozvitku-na-20212027-t50820> (дата звернення: 30.08.2023).

3. Мироненко П. В. Методологічні основи політичної стратегії і тактики як системи засобів подолання політичної нестабільності. URL: http://elibrary.ivinas.gov.ua/325/1/suspilno-politychni-protsesy_1-29-33.pdf (дата звернення: 30.08.2023)

4. План відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua/> (дата звернення: 30.08.2023).

5. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications> (дата звернення: 30.08.2023).

6. About NATO StratCom COE. URL: https://stratcomcoe.org/about_us/about-nato-stratcom-coe/5 (last accessed: 05.07.2021).

7. Brooks R. Confessions of a Strategic Communicator. Tales from Inside the Pentagon's Message Machine. *Foreign Policy*. December 6, 2012. URL: <http://foreignpolicy.com/2012/12/06/confessions-of-a-strategiccommunicator/> (last accessed: 02.07.2023).

8. EU strategic communication to counteract anti-EU propaganda by third parties. European Parliament resolution of 23 November 2016. URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2016-0441+0+DOC+PDF+V0//EN>.

9. Communication Strategic Plan. URL: <https://ec.europa.eu/research/participants/document/downloadPublic?documentIds=080166e5b15e10c9&appId=PPGMS> (last accessed: 08.07.2021).

10. Cornish P., Lindley-French J., Yorke C. Strategic Communications and National Strategy. *Chatham House Report*. September 2011. P. 4. URL: <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/r0911stratcomms.pdf> (last accessed: 02.07.2023).

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків

Відвідування занять обов'язкове.

Завдання мають бути виконані в зазначені терміни.

Пропуски занять, незалежно від причини підлягають відпрацюванню у години консультацій.

За умови систематичних пропусків може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. посилання на Положення у додатку до силабусу).

Політика академічної доброчесності

Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це *плагіат*. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу).

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Під час занять персональні електронні пристрої (телефони, ПК) можна використовувати лише за умови виробничої необхідності (за погодженням з викладачем). Мобільні телефони повинні бути переведені на беззвучний режим. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо.

Комунікація

Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle та реагуватимуть своєчасно. Всі робочі оголошення можуть надсилатися через старосту, на електронну пошту та розміщуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. Ел. пошта має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2023-2024 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2023-2024 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ:** <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методичку проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога Марті Ірини Вадимівни (061)228-15-84, (099)253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Борисов Костянтин Борисович**
Електронна адреса: uv@znu.edu.ua Гаряча лінія: Тел. [\(061\) 228-75-50](tel:0612287550)

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocnu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>